18-

pessa en un acte

original

de

Qui reb, reb.

1046

R. V.

Biblioteca de Catalunya Barcelona

Acte únich.

1

Qui veu veu.

ó

L'esporuguit.

teatro Romea.

=

- Personatjes -

=

Avi Lluch.

Catarina.

Paula.

Gregori

Toni.

Miquel

Jordi.

Andreu.

Quim.

Sebastiá

Un de 15 anys que parla. — Donas homens. picots del poble, musichs, tremendos, etc.

—

- Acte únich -

=

La escena representa una era de batre.

=

Escena 1ª.

Jordi, Miquel, Quim y Sebastiá, fent la brisca. Los demés mirantho. Son las dugas de la tarde, d'un dia de Juliol.

=

Jor- Qui surt?

Miq- No has donat tu?

Jor- Tens raho... poch me'n recordaba.

Miq- Donchs surt 'n Quim.

Quim- Ah!... jo surto; poch hi pensava. Te donchs, per are aquesta.

Sebas- Vejam qu'es trunfo.

Miq- Oros noy, oros son trunfos, la soteta, vejas si tens 'l dos.

Jor- Que val á pillar?

Quim- Es clar... després de fer basa, com sempre.

Jor- Tè donchs.. mato.- en val

cuatre.. devegadas.. ó guanya de jugas.

Miq.- A vall.

Gov.- Té, aixís.

Quim.- A mi.

Sebas.- Embrassó?

Quim A mi 't dich.

Gov.- Embrassa, Miquel.

Miq.- Té. mato pe 'l coll.

Gov.- Malhaguanyat vey! Encare ho engreixas.

Sebas.- Vaya, que va de bastos.

Quim.- Miratel... l'as noy.

Sebas.- Oy da replega, replega; en val quinze.

Quim.- Ab algunas aixis ani-
riam bé.

Sebas.- Y sense trunfo... bona ba-
sa: pilla, pilla.

Tor.- Encare us guanyem du-
gas partidas.

Miq.- Si; nosaltres en portem
set de guanyadas y ells
cinch.

Quim.- Me sembla que pagareu
las torradas y lo vi blanch.

Sebas.- A ca 'l Patoy ja us espe-
ran.

Tor.- Los que primer arribin
à la Dotrena, menjan y

behuen de franch y per are
us portèm ventatje.

Miq. Y després cap á veure la pro_
fessó.

Fr. A las cinch surt de Sant
Francisco.

Quim. Sempre serán sis horas
quant surti, avans no han
fet y dit.

Sebas. Y que no hi anèu 'ls de la
vostre colla, Miquel?

Miq. Si; totas dugas collas de
bastoners hi anèm. Ls
de Valldaura y 'ls de las
Escodinas.

Sebas. Bandera blava, y bandera vermella... tu sempre de la vermella.

Miq. Yo, tremendo per la vida jà ho sabeu.

Jor. Y la bandera de la confravia ¿ahont es aquest any?

Quim. A ca'l Pigat.

Sebas. Donchs ja passarà per aquí.

Quim. Si't paguèm lo beureja ballaràs ab mes delit... y mira ja cal que tè afanys.

Miq. Ca! Pér posarme las fal-

dilletas, los cascabells, y lo barret, y agafar los bastons, ab poch temps ne tinch prou.

Jor.- Balla, are que 't vaga, ja me n' he cansat jo dels balls de bastons.

Miq.- Pedras aquí.

(Cridant.)

Jor.- Quin crit! M'has espantat.

Miq.- Semblas en Toni que de tot s'espanta.

Quim.- L'Esporuguit que li agafa aquell tremoló y petament de dents.

Jor.- M'hi arrisco?

Miq.- Pedras 't dich!

Quim.- Pedras mes, Sebastià!

Jor.- Ma noy! que dissimulat!
Quina quinyada!...

(Tothom riu.)

Tè l'as aquell malhehit!

Miq.- Alto!

(Retira la carta)

Quim Carta à terra no fà guerra.

Miq.- Encare no havia jugat.

Sebas.- Carta à terra no torna enrrera.

Miq.- Si no hi ha tocat à terra.

Quim Qu'enrahonas ¿embustero?

Miq- No; que ha tocat la manta, no pas à terra.

Quim- Mal llamp! Ja comensèm ab estafas!

Miq- Que't pensas que'm faràs por, tè donchs.

Sebas- No era aquesta.

Quim Malt llamp! No; qu'era 'l tres d'oros.

Miq- Mentida!

Sebas- Estafa!

Quim Mal llamp te mati! Axçò es de lladre.

Miq- Vejàm si't tallarè la llen-
Miq- gua.

Quim- Catarina! En Miquel es un estafa, es un dimoni!

(Cridant.)

Miq- No ho dirás dugas vegadas.

Escena 2ª

Dits y Lluch

=

Lluch- (Surtint per la finestra)

Que tant cridar! Vejam si us tiraré una olla d'ay-gua.... mes valdria que a-nessin à passar lo rosari. No sentiu que'l tocan à Sant

Domingo?

Jor.- No tingau por aci Lluch
no hi pendrà mal ningú.
Vaja, Miquel, es cert carta
à terra no fà guerra.

Miq- Tè, que 't pensas que 'm
fan por? Es que à mi no

(Tornant à jugar.)

m'espantas tu ni cent com
tu. ¿Que t'has pensat que soch
esporuguit com en Toni?

Sebas- Apa aquí, mata, aixis, aixis.

(Tothom riu)

Quim.- Noy, quina basa... Deu, vint,
trenta una, cuaranta du-

gas... dotze de bonas. Ab
pocas com aquestas...

Ir.- No cantis, no cantis, qu'encare som mes prop de la dotzena nosaltres que no pás vosaltres.

Sebas.- Avant, avant, pilla y juga... mentrestant aquesta.

Miq.- Y bé, estarém sis per set, vet ho aquí.

Escena 3ª

Los mateixos, Toni, Andreu, y enseguida - Lluch y Caterina.

=

Jor. — Ja son aquí 'ls captius.

Miq. — Mal llamp! L'Andréu y en Toni.

And. — Vaya, per Sant Isidro, no hi haurà dos cuartets?

Quim. — No; que perdo.

Jor. — No 'm vingas ab Sant Isidro, que hi estich cremat voto à lis_to! Tant que li vaig dema_nar pluja, me deixa perdre per aixut la fangada de fa_bons... jo que dich si! may mes te dono un quarto.

And. — Mira que si ell se crema ab

tú, encare pot fer caure
una pedregada à la vinya,
y bona nit... llaors, ni
menjà ni beure.

Jor.- Tant se me'n dona, ja te
ho he dit; hi estich cremat
voto à listo.

And.- Y tu Miquel?

(Presentantli la bosa)

Miq.- A bona part te'n vas, com
hi ha mon... mal llamp!
encare porta l'esquena ca-
lenta de la pedregada d'
antany, del dia de Sant
Pere.

Sebas.- Tambe en gemego.

Quim.- Yo també.

Jor.- Yo també.

Miq.- Mal llamp! Yo que tenia á casa un Sant Ysidro de terrissa, y já que no volia fer parar la pedra, jo que 'l trech á l'eixida, perque sapigués al menos, quin pá hi donan....
y ell que ferm encara que li escapsessin l' cap del nas y 'l fessin borni, la va tomar tota: pero aixo si, mal llamp á la vinya, ni los sarments hi van

quedar.

Lluch. (Sortint per la finestra)

Te và estar bè, perque feyas l'ofici de dimoni, y... amigo, Sant Miquel te va trepit-jar.

Miq. Ola, avi Lluch; no vaig pàs sentir la trepitjada.

Lluch. Tu ho acabas de dir; te van pafar los rahims à la vin-ya y no à la tina, y ben barato de jornals y ab po-ca estona. Encare vols mes trepitjada?

To. (Presentant la bosa)

Al gloriós Sant Salvador....

Jor- Ab aquet no hi tinch res
que dir. Tè, vet aquí dos
quartos, Toni.

Lluch- Tè, Toni.. dos quartos par-
tinsels ab Sant Ysidro.

To- Está bè. Tens un quarto de
hu, Andreu? (Dan li cambi)

Miq- San Salvador que no'm
salva pas á mi mal llamp!
tira, tira, pedras Jordi.

Cate- Mare de Deu, qu'ets ¡ mal
parlat Miquel.

Miq- Si diu que soch l dimoni.
¿no tinch de ser mal parlat?

Si tu vols, ja veuràs Cate-
rina com me torno un
àngel.

Cate.- Un àngel bufadó.

Miq.- Tu callá.

Cate.- Para la bossa, Toni.

(li tira un quarto)

To.- Que te ho pagui l' glorios
Sant Salvador.

Cate.- Y á tu las bonas obras.

Miq.- Mal llamp.

Jr.- Votre noy, nostres son, á
ca l' Patoy falta gent.

Miq.- Nosaltres paguém lo beure.

Sebas.- Ab tot te sort aquet dimo-

ni de picot.

And.- A bon punt heu acabat,
que ja ve la bandera.

=

Escena 4ª

Dits. Comitiva ab la bandera y música.

=

To.- ¿Y Donchs Caterina que no vols
anà à veure la professó?

Cate.- Encare es d'hora, y com no
puch anar tota sola; tinch
d'esperar que vinga la tia
Paula.

To- Prou que vindrá.

Cate- Y no't pensis qu'encare no es ben segur perque si al avi li pega que hi vol anarell, y que no's vol quedar á casa- llavors no hi hauria mes re- mey m'hauré de quedar jó.

To- Cá, no tingas por- Y que no t'ha comprat clavell l' avi?

Cate- Ay, pobre avi, ja no está per aquestas cosas, ni tampoch se'n recorda.. Tu si que'n tens un de bonich.

To- L'he comprat are.. Perqui

't pensas qu'es?

Cate - Que se jò, Mare de Deu!

To - Per qui ha de ser sinó per una noya?

Cate Oh!... aixó ja m'ho penso.

To - Per una noya que's diu Caterina.

Cate - Si?

To - Y que à l'era del Bon Jesus tè'l niu.

Cate - (Dubtanteu)

To - Y qui al niu fà <u>piu</u>... <u>piu</u>...

To - Y que tant com piula... niula

Cate Vols dir Toni?

To- Bé, vaja ¿que vols l' clavell?

(Durant aquet dialech, en Miquel treu lo cap y gayta y dona mostras de celos y d'impaciencia.)

Cate- Si me 'l donas... si es per mi.

Ton- Y donchs per qui ha de ser pimpleta... encare no t' ho he dit prou clar! Vejam si hi arrivo... Té posa aquesta flor á la espiga la mes daurada d'aquesta era.

Cate- Si qu'és bonich... ¿y hont vols que me 'l posi?

To.- Aquí al costat.

Cate.- No; que qui'l porta al costat ja'l tè buscat.

To.- Pósatel al cap que t'adornarà 'l cabell.

Cate.- Tampoch, perque qui porta flors al Montseny, diu que no tè seny.

To.- Donchs aquí al devant.

Cate.- Axò es (Posantsel al pit) qui'l porta al devant, lo và buscant

To.- Es dir qu'encare no'l tens buscat?

(Surt Miquel)

Miq.- Y bè, Caterina - T'ha agradat l' aubada?

Cate.- Ets un mal esperit.

Miq.- Qui t'estima y no tremola.
Pero ja sento'ls de la colla;
encare beuré un trago à
ca'l Patoy. Adeu, adeu,
minyona. (Se'n và rient)

Cate.- Vès, vès... ves à ballar, com
ballan al infern.

(Tanca la finestra)

Escena 5ª

Paula, Lluch y Caterina.

=

Pau- (Cridant)

Caterina! Caterina!

Cate- (Desde la finestra)

Que hi ha tia?

Pau- Vaja afanyat que va à sortir la professó.

Cate Ya baixo. (Desde dins)

Lluch- (Sortint)

Qui dimontri crida! Mireu qu'es prou, que à un home no li deixin fer una bagayna!

Pau- Ahont anava en Toni corrent com un desaforat?

Lluch- Ja t'ho pots pensar; algun susto que li haurà donat aquell boig d'en Miquel.

Pau- Qu'encare li duran los accidents?

Lluch- No; sense susto no crech que'n tinga... ni tampoch sé de que li vé... pero si l' espantan... bona nit, ja'l tenim ab lo tremoló y lo petament de dents... Oy, y

(Adonantse)

per aquí terra ha deixat lo barret la capa y la bossa.

Pau- Tenim rahó, vejèm si ha fu-

git depressa... y aquesta escala cayguda...

Lluch.– Axçò es que s'hi devia enfilar per parlar ab la noya... ja ho entench... en Miquel ho ha vist, y per enveja li haurá donat un susto per ferlo caurer de la escala... sempre están aixís.

Pau.– Miren qu'es prou... ¿y la noya?

Cate.–

(Sentint)

M'ha donat aquest clavell.

Pau.– Qui'n Miquel?

Cate.– No... en Toni.

Pau– ¿Y fugia corrents com un llampech?.. ¿que li fas por?

Lluch Yo't flich!.. mes aviat li ha de fer goig!

Pau– Oh! Donchs li has de fer perdre la por.. un home que s'espanta d'una rata, per marit noya no pot anar.

Lluch– Y un home com un Sant Pau!

Cata– Pobre xicot! Deixeu, deixeu, que li guardarém aixó á casa.

Pau– Guárdali bé, qu'ell tornará

à buscarho... y vaja si hem
d'anarhi.. mira que ja
haurà sortit y arribarém
à missas ditas.

Cate- Ens à ni anèm donchs, avi?

Lluch- Vés en nom de Deu, pero
recordat que tinch de so-
par.

Cate- No tingau por.. prou me
'n recordo.

Lluch. ¿Y tú Paula qui hi deixas
à casa teva?

Pau- S'hi queda aquell..

Lluch 'L teu home. 'l Gregori?

Pau- Si.. com may vol veure

ves!...

Aixó si als homens y mes

Lluch- als vells com jo, mentres

los altres se divertexen, ns

toca fer l'ofici de gos.

Cate- Vaja no diguèu aixó.

Lluch- Que hi hem de fer? Lo mon

roda... també me'n só dut

la meva part... anèu, a-

nèu, y no fasis tart.

Pau- Vaja donchs fins á la vetlla.

si á Deu plau.

(Se 'n van)

Lluch- (Cridant.)

Paula!

Pau- (Girantse)

Vo ¿Que voliu?

Lluch- 'L Gregori, tan farà aqui com allà - tot passant per casa digali que vingui, que al menos farèm petá la claca.

Pau- Ja'l cridarè.

Escena 6a

Lluch.

=

Lluch- Es ben cert, lo mon roda; lo

que va dalt va à à baixa-
nada com qui diu per or-
dre del Senyor general, qui
vaigià sota que vagi dalt,
i pensar que jo era fort com
ningú y are una palla'm
fa caure... Que passava mon-
tanyas, saltava torrents, rie-
ras, barranchs y are ab
prou feynas si puch baixar
la escala... qui era alegre y
divertit, are - tot me dona
penà... y per acabarho de
adobar, no sols tinch de fer
de guardià de la casa.

y de l'era y de las garbas,
sinó que m'ha tocat tam-
bé lo vigilar una noya de
pochs anys, aixerida y vistosa,
que tot lo jovent la festejà
y qu'ella, no mostra pas
gens ni mica de vocació per
monja. Sort tinch de la dona
de'l Gregori, que com germa-
na de sa mare per tot l'a-
companya... y mes que de
tot tinch sort de que's guar-
da ella mateixa... que sinó
fos aixís, ja li podrian anar
al darrera ab un fluviol so-

nant.

Escena 7a

Lo mateix. y Gregori.

=

Gre- Avi ¿que feu centinella?

Lluch- Tant de bo. De bona gana me deixaria arrancar las parrateras y galons de sargento y seria soldat ràs y faria centinella, ab tal que poguès tornar à aquell temps de juventut y alegria.

Gre- Ti vaho qu'eran sargento
may me 'n recordo... y donchs
ja ho hem fet de baixar de
grau... perque are us veig
de soldàt ras.

Llueh. Vols dir perquè guardo l'era?
Gre. Si; en veritat faig centinella
de la casa, de l'era de las gar-
bas.. y lo que es mes d'una
noya...

Gre- Pero vaja, no tenim la feyna
cansada, ja tenim bon guar-
dià.

Llueh. Qui vols dir?

Gre- El de la capella... à l'era

del Bon Jesus no hi pot
succehir cap desgracia.

Lluch.- Tens rahó que ja 's comen-
sa à fer fosch... Oy, que tinch
d'encendre la llàntia. Esperat.

(Se fica à la casa
surt prompte)

Gre.- L'era ray encare com a-
quell... la xicota es carga
forta, que si no la casa
aviat, ja li donará mals
de caps.

Lluch.- (Sortint.)
Es clar qu'es bon guardiá,
com que no n'hi pot ha-

ver de millor... pero noy... jó l'ajudo, y si m'adormis à la pallà ¿com l'ajudaria? No fos cas que de refiat me cremesin las garbas y las sellas. Hi ha tant malas ànimas!... Pero essentí jó... que vingan! He estat del batalló d'en Manso, noy; só sargento.

Gre.- Sí; y essent aixís com dihèu tot un sargento del batalló del Manso, vos heu de venver soldat ràs.- Fent centinella, y guardant las

garbas y una noya.
Lo mateix estava pensant
are tot just. Que hi farás?
cosas del mon... y t'assegu-
ro querés m'amussa tant
com lo cuydar á xicota.

Gre. Casentla.

Hucb. Si, prou... aviat ho has dit
tú, ab qui la caso?

Gre. Be n'hi ha prou que li
fan l'atleta... l'Andreu...
en Toni... en Miquel...

Hucb. L'Andreu te á sa mare
mitj beneyta.

Gre. Yo crech que li agrada

massa.

Mich. Siga 'l que vulga, ab la Rita per sogra... ja 't dich jo.. pobra Caterina! Oli li hauria caigut. No li vull pas tant mala sort.

Gre.- Teniu rahó..-

Mich. En Miquel es un plaga y hem sembla que no posará molta en lloch.

Gre.- Donchs en Toni... oy 'es cert cap faria tant com en Toni, qu'es sol y no te á ningú. y es bon minyó y treballa. dor... y á mes á mes te dos

propis de terra... ¿Eh, avi?

Lluch.- Si, pero...

Gre.- Voleu dir perquè es tant gallina, que no fa bon costat à la Caterina?

Lluch.- (Meditant.)

Y es tot un minyonàs - y jo 'm recordo, que l'oncle del seu pare, que tambe 's deya Toni, havia fet la guerra ab mi... y no era pas dels mes cobarts...

Gre.- ¡Ca! si no 'n ve de raquelia, si tots han estat mes valents qu'en Cabrera.

Lluch.- No treguis aquet nom qu'
es un recort que'm regira.

Gre.- Vull dir, mes valent qu'
en Manso.

Lluch.- Aixó á poch á poch.

Gre.- Es un dir. per comparansa.-
Mare de Deu!

Lluch.- Es qu' avans no't posis l nom
de'n Manso á la boca....
devant meu, pensathi bé.

Gre.- Si encare ho faig per ala-
barlo y per dir que'n Toni
y tots los de sa casta no'n
tenen res de gallina, y ell
mateix ha donat provas de

ser valent, si un perill lo
veu venir, no l' espanta,
ni per un, ni per dos ho-
mens, no dona un pas en-
rrera... lo que li fa mal es
lo soptat, lo susto que no
espera.... y tots sabem de que
li vé... pero per çó crech
que li passará.

Lluch. No pas jo, no ho se de que
li vé.

Gre. Perque vos... si sentiu contar
cosas que no son de la guerra
de l'any vuit, ja diheu que
son romansos, y no ho voleu

escoltar... de tot l'arrabal y del barri, no hi ha pas ningú que no ho sàpiga.

Lluch- Vaja, donchs, contamho.... are t'escoltaré... veig que devegadas també convé sapiguer lo que fa aquesta canalla.

Gre Ja ho hen sentit... are tot just 'ls xicots li cridavan, l'ànima d'en Toni!... L'ànima de'n Toni!

Lluch- Quan li pega la corregu-da sempre ho fan.

Gre- Y es que quant 'ls de ca'n

Toni estavan al poblet de
Sant Joan de Vilatorrada.
¿bé us en recordéu?

Mich. Prou me'n recordo... no fà
pastants anys... com que
mes valdria que no se n'ha-
guessin mogut, que no
haurian agafat la marfu-
ga de la varola.

Gre. Això es que'ls portà à tots
dos al cementiri.. donchs
à en Toni, qu'era un paba-
let li feren passar un parte
al batlle de Fonollosa; li
ficaven lo paperet al mitj

de la sola de la espardenya,
y marxà de bella nit.
Passava la pìstega amba-
ge de ca'n Servi, y la fosque-
tat, y lo espès del boscatje,
li oprimiren lo cor de tal
manera, que li semblava
que no podia respirar. Ab
tot, seguia caminant, y de
sobte, sens veure res, ni sen-
tir lo mes petit remor, se
trova fortament agafat pe
'l cos, no poguent donar un
pàs en avant... y tant com
ell tibava per poguer cami-

nar tant mes l'apretavan,
l'ofegan y estrenyan, fins
que caiguè á terra y perdé
per bona estona, l'esma y
'l sentit. - Al trench d'auba
torná en si lo pobre Toni,
seguí son camí, arribá á
Gonollosa; cumplí lo seu
encarrech y sens mes des-
torb, torná per altre senda
al poble de Sant Joan... pero
aixo si... ab l'esglay al cor
que diu qui li ha deixat
la sanch glassada.

Lluch. - Y que va ser?

Gre- Ell prou ho contava; 'ls pi-
cots se ni en burlavan y
alguns fent lo valent, ana-
ren al mitj del dia á l'
aubage, per veure si troba-
van á las bruixas que ha-
vian agafat á n'en Toni.-
Un d'aquestos era 'n Mi-
quel, que també allavors
vivia á Sant Joan, y se-
guint lo caminet que lo
bosch travessa, trovaren
una arrel d'una pinassa
que sortia al rás del camí,
que feya punxa y que te-

nia un tros de faixa.....

En Miquel y los altres, tornàven al poble, portant lo pedàs, albolotant y cridant. l'ànima de 'n Toni!

Mich.– Ja ho entench are, es que se li agafaria la faixa, à l'arrel de la pinassa y...

Gre.– Es clar; se li havia deslligat un ó dos toms, la faixa, 'n arrossegava un tros y trovant la punxa s'hi encastá... naturalment, lo pobre Toni agafat pe'l cos, tant com mes tibava, me

l'agafan y estrenyan.. Los
xicots veyent que 'n Toni,
sentint: l'ànima, l'ànima
l'ànima t'agafa! s'esgla-
yava, y tremolava y fugia
ja n'han tingut prou.

Llueh.- Oh! encare are, li cridan y
es estrany que ab lo temps
no li hagi passat.

Gre.- Yo conto que ja no hi pensa-
ria si 'n Miquel no's ha-
gués cuidat de recordarho y
ensenyarho.. y si no n'hi
hagués passat cap mes.

Llueh.- Qué- ¿n'hi han succehit d'

altres?

Gre- Oh! Ab aixó ha estát desgra-
ciát... al cap de poch temps,
surten los bordagassos á a-
fullar nius, en ven en To-
ni un de garsas á dalt
d'un pi; ab un santiament
se descalsa, llest com un
esquirol, s'hi enfila, y quant
arriba á posar la má á la
brossa per agafar los petits,
li surt una serp esgarri-
fosa, que s'havia menjat
la niada, y al coll se li
entortolliga... vol cridar,

y no poti caure de l'arbre y ventura que li paren 'l cop las ramas d'una alsina... Fujan sos companys, y en terra queda llassat y esgarrampat, fins que per sort, uns traginers lo recolliren y ab lo ganivet á trossos li tallaren la serp que lo coll li apretava... En Miquel per divertirse aquet pas li recorda, dientli; Ay Toni que la serp t'escanya.

Gre- No havia passat mitj

any que com escolà de la
parroquia ajudava á Mos
sen Cosme, y un vespre,
mentres posava oli á las
llántia del altar de Sant
Onofre, sent un pinlat, li
donan forta bofetada, li
apagan la candela; y llan-
tia y setrill, y oli, y en To-
ni, ab gran terretremol,
tot va anar per terra....
com no hi havia ningú
á la Iglesia, no podia ser
mes que l'óliva, que li do-
ná un cop d'ala, y ab

lo vent li apagà 'l llum....
pero en Miquel durant
molt temps li deya; que
se li coneixian los cinch
dits à la cara.

Lluch. Es un dimoni, aquet Miquel.

Gre- Quan los accidents, li passa-
van, tornava una tarde
del moli ab la burreta....
la tropa, per bagatge li em-
bargà la somera, y al se-
gon dia, entrà en foch la
columna per allà prop
de Pinós... vuit morts
los soldats tingueren,

que ja post lo sol, feren enter-
rar per los bagatgers. Obria
en Toni com los demès la fos-
sa, y quan hi tiraren lo
cadavre setè, y ja'l tenian
mitj colgat de terra, mo-
guè lo mort una cama
despres l'altre. Després tra-
guè lo cap, erizats los ca-
bells, feu un crit esgarri-
fós, y tornà à caurer. Lo
pobre Toni, esferait, cridà
també, y deixant la burra
y deixantho tot pegà à fu-
gir y correntsy y errant

de nit, y de dia, fins que co-
negué la terra que trepit-
jaba, torná á sa casa, y
contá á tothom lo pas del
cadavre. També en Miquel
li sol recordá soptantlo y
dihentli; ay, que 'l mort t'
empayta... y hensho aquí...
tot aixó plegat fa que 'n
Toni al més petit xust,
al més petit soroll sobtat,
tinga aquell tremolar y
petament de dents, qu'es
la rissota de la canalla.

Lluch.– Ja ho veig... pobre xicot.

si desde petit te la sanch
glassada.

Gre.- Creyèume, noi, cap com en
Toni, seria tant bon par-
tit per la Caterina.

Lluch.- Prou,... lo qu'es per bon
minyó, ja ho crech.. pero
també es un cas que à lo
millor, fugi, y corri, y tre-
moli y deixi à la noya
feta una ensa... Ya 't dich
jo que...

Gre.- ¡Qué diantre! Ab los anys
bé prou que li passarà.. y
un cop siga casat.

Lluch.- Que vols que't diga, quant
are no li ha passat.....

Gre.- Estich cert que ja no se'n re-
cordaria, si no fòs per en Mi-
quel.

Lluch. Lo sapiguès escarmentar al
menos.. perque jo també ho
penso.. curat lo vici de l'un
curat lo mal de l'altre....
¡Oh! y tot per enveja, no hi
hauria com un bon escar-
ment...

Gre.- Es clàr.. bomba! ja entra
la professó.

Lluch.- Mes soroll feyan las que

queyan à Gerona.

Gre.- Ya ho si ja que hi portaren un convoy, y feren alsar lo segon siti.

Lluch.- Si; pero may has vist una cosa.

Gre.- Qu'es?

Lluch.- La creu que tinch del siti de Gerona

Gre.- No, que no l'he vista.

Lluch.- Donchs ja te la ensenyaré després... y no't pensis es pensionada, y farà cosa de dos anys que'l govern manà que'm paguesin la

pensió.

Gre.- Si que se n'han recordat tart.... ¿y es forta la pensió?

Lluch.- De mitj duro.

Gre.- ¿Cada dia?

Lluch.- No... cada mes.

Gre.- Vaja, ja n'hi ha per tabaco..

Lluch.- Si, pero no me la pagan perquè diu que s'ha de posar als comptes, ó que sé jó lo que diuhen.

Gre.- Potser un dia 'us ho donaràn tot plegat... calla... 'm sembla que ja tornan de la professó... si que ho son.

Lluch- Qui?

Gre.- La Paula y la Caterina.

Lluch- En nom de Deu.

=

Escena 8ª

Los mateixos. Paula y Caterina.

=

Lluch- Vaja que 'm sembla que ja era hora...

Pau.- Tant bon punt ha entrat la Vera-even, hem tornat desseguida... com que ni tampoch hem pogut espe-

rar en Toni.

Gre- Perquè no la esperavan?

Pau- Per no trigar massa.... y després que no sabiam....

Cate- Ell prou havia dit que volia venir ab nosaltres á cercar lo barret y la capa, pero com se n' hagut d'anar á dir alguna cosa als seus antichs amos de Sant Joan... vés... esperense fins qu'estiga llest.

Pau- Be prou que vindrá...

Aluch- Y bé; ha sigut lluida, la professó?

Pau - Oh, molt; portava 'l pendó
'l quefa de la tropa; dugas
músicas y moltas hatxas,
no se si n'hi havia vist tan-
tas.

Lluch - ¿Han petat bé las tronadas?

Pau - Las dels tremendos no ho
pregunten... en aquet temps
vaij... 'ls pobres sabets, sem-
pre tenen por que 'ls fassin
figa.

Cate - Quin goig feya, la reina!

Gre - Quiera?

Cate - La noya de ca'l Maral-
dès, ab la caballera rossa.

y la corona, y las cama-
ristas y 'l manto y aquell
rossech, ja't dich jo que 'n
valia de moneda...

Pau- ¿No era 'l noy de cal Pavés
l'que anaba d'Angel Ga-
briel? ab aquella espasa
aixis y aquell casco!..

Cate- Si qu'ho era... prou que
l'he conegut...

Lluch- Y que tenim de sopar
també, ho haurias de co-
neixe..

Cate- Sempre que volguén... 's
pot dir que ja está apunt.

Lluch- Si oy...

Cate- Vaya... ab l'ayguа calenta,
desseguida tinch las sopas
escaldadas... cuatre fullas
d'ensiam, y un tall de ba-
callá á la brassa.

Pau- Tens rahó que també hau-
rèm d'anar nosaltres per...

Gre- Si, si; també trovo que
quelcom me fá menes-
ter.

Cate- Ca; no us moguin, Tia,
ja soparèm aqui.

Lluch- No'us moguèu donchs.....
quant ella ho diu, podèu

contar que per tots n'hi ha.

Pau— Vaja donchs... tant se val.

Cate— Oy avi... diu que després vindràn los minyons aquí à la era.

Lluch. A que fer?

Cate— A ballar una estona

Lluch. No estich per ballas.

Pau— Diu que faràn veni lo Valentí, y lo Climent.

Lluch. Si, prou, 'ls que tocan lo violí pels balls de bastons.

Gre— Oh, lo Valentí també toca 'l clarinet.

Lluch.- Be, encare que toqui 'l bombo ... no estich per ballas vaja... no m'han deixat per mitj diada á la tarde... y are, no'm deixarian dormir.

Cate.- Y donchs si venen?

Lluch.- Se'n tornarán.

Pau.- Nó més una estona home, mentres duri 'l cla de lluna, que 's pon poch despres de las deu.

Lluch.- Y algun ximplet fumaria y'm pagaria foch á las garbas... no, no de cap

manera.

Cata.– En aquella part, allá al peu de la capella, ja no hi ha perill.

Pau.– Y després... que ja 'ls dirém que no fumin.

Gre.– Miren, aci que la noya sent forta ballaruga, y'm sembla que ab la dauna 's deurá tractar del casori, ab aixó jo no...

Lluch.– Bueno, bueno... are com are, aném pe 'l sopar.... després venrémhi y donchs no te l'he ensenyada may

la eren Gregori?

Gre.- No, may.

Huch.- Ya veurás qu'es bonica... entra, que te l'ensenyaré mentres la noya escalda las sopas.

(Entran en la casa.)

=

Escena 9ª

Paula y Caterina.

=

Pau.- Ya't dich noya... es arribada l'hora de pendre

un determini... s'ha aca-
bat la boira... veyas que
li dius y pensathi bè.

Cate- ¿Que us deya, tia que us
deya?

Pau- Ja t'ho pots pensar.

Cate- Jo prou ho veya que os
parlava ab molt d'afany...
pero las de cal Pigat que
'm feyan broma de'n Mi-
quel no m'han deixat en-
tendre rès... diguenme lo
que us deya...

Pau- Y parla molt bè 'l xicot...
« Miren Paula, 'm deya, jo

ja tinch vint y vuit anys,
soch sol, no tinch pare ni
mare, ni tinch á ningú.
estich cansat d'aná pe'ls
hostals y las tabernas...
estich cansat de veure aque-
lla bona dona que vá ca-
da disapte á recullir la
mudada, y á pasar l'escom-
bra per la meva barraca...
Estich cansat de tancar
sol, cada nit á casa...
vull companya... no
tinch qui'm fassi un surgit,
ni qui'm posi un pedás á

las cabras, y vaja, això no
pot anar... »

Cate.- Y te rahó... es clà que no pot
anar...

Pau.- « Tinch de cercar la companya.
m'anava dihent, y aviat, que
no puch trigar gaire... »
Pensas bè, Toni, li deya jo; ¿y
que ja'n tens alguna d'ullada? « La vritat, m'ha respost,
jo, porto afició, y ja de molt
temps à la vostre nebodeta.
la Catarina... »

Cate.- Com en efecte ja de petits
jugabam à ballena.

ballena que estás á dins del mar, y á cuch y á es carbat bum bum y á campaneta la ninch ninch y may me'n tornava de Sant Joan, que no'm dones brots de timó, ampolletas de barbelló, ó ramets de sempreviva... ó...

Pau.— Y mes m'estimaria á ella que no pas á un altre, anava dihent en Toni, perque vaja ja la conech y li porto lley... y ella es sola, y jo soch sol, y tan

puch anar á casa seva, com ella á casa meva... que tot ve á ser igual... y tinch dos bons propis de terra... y me no dos camps del Milor... y no'ns ha pas de faltar la minestra, Gracias á Deu..."

Cate.— ¡Pobre Toni!

Pau.— ¡Yo que li he dit...—digali á ella mateixa, home.. las cosas claras... pot ser ella no ho sab, y...

Cate.— Y que us ha respost?

Pau.— "Be prou que li he donat á entendre, m'ha dit, y'm

sembla que fa 'l tonto...
aquesta mateixa tarde
li he donat un clavell dels
de la festa... "

Cate.– Si, qu'es aquet... això si,
que sempre m'ha donat flor
en Toni.

Pau.– "Y no se l'ha volgut posar
al costat perque diu que
vol di que ja 'l té buscat...
y se l'ha posat al devant,
perque diu que vol di que
'l va buscant."

Cate.– Això us ha dit?

Pau.– Això m'ha dit y mès;

« de manera, diu, que sembla que no m'enten, ó que no'm vol entendre... y perqué no siga dit qu'en Toni es un caragirat, y un balìga bolaga, y tan fá bona cara á una com á una altre, digueuli vos mateixa ben clá y net... que no vull passar de la festa major... y tot lo mes de Tots Sants... y que sino-n Jo prou volia posarhi algun reparo, pero noya... eram á la Plana ha petat la tronada... la

gent s'ha mogut... ell de t' ha dit á tu que tenia de venir als de San Joan, avans no marxessin y no l' hem vist mes.

Lluch — (De dins de la cuina)

Caterina!

Cate — Ya vinch...

Pau — Ab aixo, noya, veyas si es cas de pendre un determini.

Cate — Jo ho veig, mes alló de que fugi... y tremoli... y en Miquel no...

Lluch — (Cridant de dins)

Y donchs ¿que no hem de sopar?

Pau.– Pensa que la vellota de cal Xicoria, 'l pesca per sa filla, y no 'l deixa de petja.

Cate.– 'L cor, ja sembla que 'm diu en Toni... mes aixó del esporuguit... no sé no sé.

Lluch.– (Cridant mes fort) Que redimoni fas, Caterina?

Cate.– Ja vinch!

Gre.– (Surtint á la porta) Anem noya, que l'avi s'enfada. Vaja Paula; que fiu? Miren que l'avi 's prisa.

Pau.– Anem noya, que l'avi s'enfada...

Cate_ Teniu rahó _ anem _ (Entran á la casa)

=

Escena 10ª.

Toni.

=

Voto al mon, no sé 'l que 'm passa... qualsevol diria que tinch por! Si tindrán rahó de dirme l'esporuguit. Y viva Déu que no 'n tenen pás de rahó... perqué 'm sento ab cor per batrem._ no diré

ab un home, ni ab dos, ni ab los que sigan, sinó ab un llop y ab un lleó... ab una fera ben fera: encare que'm fassi á trossos... perque tinch ganas de fer veurer á la gent, que no'n soch d'esporuguit- No, viva Deu; vinga'l que vinga, y siga 'l que siga, si ho veig venir no hi ha res que'm fassi por. Ave.. aixó de que s' acosta l' hora de saber si'm vol ó no 'm vol... de si 'm caso ó no'm caso, no se, 'm fá una cosa

tant estranya, una mena
de... dubte... de desconhort,
de por, diguemho d' una
vegada... si, si perquè aixó
es por y res mes que por de
debó... Y miren tot plegat,
mes m' estimaria no haber
la coneguda may, ni ha-
ber jugat ab ella _à balle-_
_na_ ni _à cuch_ ni _à cam-_
paneta _la rinch rinch_
qui la trova ja la tinch,
perquè llavors, sols pensa-
vam en jugar y res mès.
¡Qui m' havia de dir que

aquella mossa que corria
y saltava pels camps y mar-
genadas de Sant Joan, vin-
guès un dia que 'm fès tant
respecte! Es aixís... al cap
som s'ha fet tota un xicota,
de bona cara y bona plan-
ta, y que te bons quatre
quartos, y... Tot plegat, pen-
so qu'hem renyit y que no
la veuré may més, y estich
content... Tot plegat, penso
que m'ha dit que <u>no</u> que
la perdo per sempre, que
juig ab un altre, que s'ca-

sa ab un altre... ab en Mi-
quel... y'm desmayo y'm de-
sespero, y'm torno boig, y
de rabia com un foll, do-
naria mossegadas à tot-
hom... com hi ha mon ni
jo mateix m'entench... Na-
da, nada, n'hem de sorti
d'aquest estat, Toni... no
vull patir mes... ó fora ó
dins. Y si'm diu que si?...
si es cás ja no te remey, es
casament, perquè l'home
per la paraula... Es alló qui
uns en diuhen lo salt mor-

tal, altres un cop de cap..
altres un cop de boig," y
fins ni hi ha que dihuen
que quant Deu volgué ca-
sà á nostre pare Adam pri-
mer lo va fer dormir, que
despert, no l'hauria pas
pogut casar - lo qual vol
dir que miraho pel costat
que vulgues, es un cop molt
fort, com que un hom en-
gemega tota la vida... per-
qué miren qu'aixó del ma-
ti y'l vespre, dinant y so-
pant, y de nit y de dia, sem-

pre al devant la mateixa ca-
va sino s'ensopega, com hi
ha mon que ha de ser di-
vertit... Pero, que hi faràs
si es aixis... s'ha de arris-
car un hom com tots s'ar-
riscan, y amigo, qui la to-
pa la topa... jo m' sembla
qu'estich resolt, si, si mes val
una sempre que cap may...
no puch viure d'aquesta ma-
nera y si no es ella, un al-
tre desseguida... m' tanco d'
ulls y m' hi tiro de baig.
i Mes si fes 'l tonto per aixó

que tinch que tremolar que
ve à ser com un accident?
Cá.. mes aviat será per
allo del las noyas que fan
com qui vol y dol... y després
qu' aixó es un mal que ca-
si bé no ho es. - no te pas
cap mal resultat gracias
à Deu.. y si tinch de creure
à la padrina qu'escombra
à casa, aixis que siga ca-
sát 'm passará, per alló
que diuhen „ home acom-
panyat, va mes assegurat,,
y si à Deu plau, prou que

'm passarà... Vaja, vaja, ja m'hi he pensat massa... sortimne d'una vegada. Caterina!

Cate.- (De dins.)

Qui hi ha?

To.- Sentintla ja 'm fa pell de gallina. (alt.) ¿Que tens feina Caterina?

Cate.- (Sortint à la porta)

Ets tu Toni?... mira quina feina ¿perquè no entras? També n'hi hauria per tu algunas fullas ben blancas.

To.- Vaji de gust, ja s'estima-
me 'n tinch d'anar á veu-
re 'l traginer pe 'l matzo,
perquè demá 'm toca batre
y si no 'l trovés...

Cate.- Donchs deus doler la capa
y lo barret... tè, tè, ja t'ho por-
to.

To.- Si tu vols... pero no vajis de-
pressa... bé prou que tornar-
ré un altre estona.

Cate.- (Se diu.)
No cal fer dos camins, lo
que s'ha de fer, fer-ho desse-
guida.

To.- Qu'es diligent y jenosa!
Val mes or que no pesa!..

Escena 11ª.

Toni y Caterina.

=

Cate.- Aqui ho tens Toni, la teva
capa y 'l barret.

To.- Y la bossa?

Cate.- Aqui hi ha la bossa.. no
has pas arreplegat gaire...

To.- Volsthi jugar; que hi ha
mes duro.

Cate.- Si tot son quartos.-

To.- També hi ha algun ralet
y alguna mitja pesseta.

Cate.- Quinas has seguit totas las e-
ras?-

To.- Mira, hem comensat ab l'
Andreu per l'era del Pague-
ro y la de Santa Clara; hem
baixat á las del Remey, des-
prés hem seguit las de Puig-
terrà, la del Mitor, la del
Esquerrà, aquesta del Bon-
Jesús, hem passat per las
tabernas de Santa Llusia
y de Valldaura y encare

haviam anat à l'era del Pont nou y à la de la tria del Sucona sinó m' hagués deixat aquí la bossa, y...

Cate.— No deu haver arreplegat tant l'Andreu.

To.— Cá... l'ase m fluch si ha fet dugas pessetas... noi, enguany no li và gaire bé à Sant Ysidro.

Cate.— Ho fà la pedregada d'antany.

To.— Oy dà... jo, sempre hauré fet per tres ó cuatre ciris de Uin-ra no 'ls gastarà pas Sant Ysidro ó Sant Salvador en

tota la setmana.

Cate.– Ya t'ho pagarà Sant Salvador.

To.– Ell me salvi en lo que porto de cap..

Cate.– Que tens alguna caboria?

To.– Si, noya, y grossa.

Cate.– Y quina es, si pot saberse?

To.– Que 'm vull casar.

Cate.– Yeh!.. jé, jé!

To.– No te'n riguis, Caterina.

Cate.– Home, si 'm fas riure!

To.– No te'n riguis, que va de seriò.

Cate.– Donchs no hi puch fer més.

de la manera que ho dius
me fas riurer.

To- Jo't flich, y perquè... vejàm,
perquè? que no soch jo com
un altre?

Cate- Si, prou, home, prou... me
'n rich perque dius qu'aixó
es una caboria y grossa. Já,
ja!

To- Jo't flich! Y que no ho es?

Cate- Vaja, 'm sembla qu'es cosa
mes fàcil del que 't pensas,
y que no t'ha de amohi-
nar ni gens ni mica.

To- Si, prou, ho dius tú. Y com

ho faig?

Cate- Ay, ay, Jentho... 'ls homens se casan, casantse... vetho aquí.

To- ¡Oh, tú ray!

Cate- ¡Què foray... si fos home y 'm volgués casar, á la noya que volgués li diria net y clá... y tot se parla y aixís se arregla...

To- (Mi llenso) ¿Y si la noya?...

Cate Que vols que 't passi la noya; també 't fá por?

To- A mi no 'm fa por resi, ho entens?

(Surt Miquel

ballant y cantant lo següent)

Miq.- « La bulangera 'n tè un tupi
« Que'l fà bullir sense ayguа.
« La bulangera 'n tè un tupi.
« Que sens foch lo fà bulli.. »

To.- (Malehit siga en Miquel.)

Cate.- (A bon hora vè aquest altre.)

To.- Tinch cosas que dirte...
voldria parlar ab tù, Cate-
rina.

Cate.- A mi? ¿Que'm has de dir?

To.- Si, per saber lo que'm tindrás
ab la noya.

Cate.- Ahi sempre que vulguis...
en havent sopat à las bà-

llas.

To.- En havent sopat à las bàllas.

=

Escena 12ª

los maleïyos y Miquel.

=

Miq.- Ola, minyons... com la fem petá voto à listo!

Cate.- Sempre junts à tras cantó!

To.- Viva Deu; si no anés embarasat ab lo barret y la capa... mes valdria que t'

obris lo cap ab un cap de va-
va.

Miq- ¿Quina euca us ha picat?
¿De que las haveu are?

To- Vina sempre que vulguis, pit
á pit, y cara á cara, y veurém
si es l'orella 'l tros mes gros
que de tú 'n queda.

Miq- Pero de que ti las heus? ¿Que
vols fer lo valent perque ets
devant de la xicota?

To- Perque 'm dona la gana

Miq- Que potser ja us arreglabau,
que 'm veyeu tots dos ab cara
de rabia? que li has donat

cordial, Caterina?

To- Ya te'l donaré jo á tu 'l cordial ab aquesta vara de freixa.

(Va á pegarli)

Cate- No, Toni, per l'amor de Deu, no dongueis un escandol.

Miq- (Si be no passará mitj quart que no tremolis.)

To- Per tu 'l deixo, Caterina... pero el primer dia, ja t'ho dich, 'l mato.

Miq- A qui has de matar? A qui has de matar? que t'ha picat alguna vespa de galet, un escorpi, ó un escorsó? Per for-

sa.. si qualsevol diria que t'has tornat foll.

Ta- Lo que m'ha picat ja ho sabs..

Miq- Val mes que ho deixem cor-re. No te la pendràn la late-rina. Digas noya, no li farà pas res que vinguem aqui à l'era à fer cuatre balla-rugas?

Cate- Mentres duri l'clá de la llu-na y mentres que no fumeu.

Miq- Bueno.. es net que no fuma-rèm. Oy qu'he trovat l'An-dreu y'l Jordi tots armats.

y m' han dit que ab los músichs venian dessegui- da.

Cate- Bé, bé, ja poden venir.

Mig- Y jo que m'es trempat qu'un orga portava l'avís, ja que 'm vé de passada m' sortiu aixís qu' arribo ab la vostra mala cara. Ya 't dich jo que:.. Pero vaja, vaja, bé hi serás tú, Toni, á pagar 'l tantum!

Cate- ¿Quant 'ls donen?

Mig- Noya á cada un dugas pe- ssetas y bon profit.- pot-

ser vindrà, á val per barba.

(A Toni.)

Que també t'has tornat

mut?- Digas ¿que no hi ets?

Es que sinó no ballas.

To.- Lo que'm toqui ja ho do-

naré á l'Andreu.

Miq.- Y bé Catarina ¿que no tren-

carem una valsa?

Cate.- ¿Ipis vestit de bastoner vols

ballar?

Miq.- No; sinó qu'ara tot just hem

deixat la bandera, y tot pas-

sant cap á casa, he pensat

digali desseguida.. no, no en-

care vull anar á deixar'ls
trastos y á menjar un bo-
si... Pero digas, una valsa.
una polka, mira, jo polko
molt bé... (balla) digas ¿no hi
hi haurá una per mi?

Cate.– Si fossis més bon minyó..
no diria..

Mig.– Que li tens privat del metje,
Toni?

To.– A mi que m'esplicas..

Mig.– (Ay-ay. qu'está madura la
cosa...) Y perqué no soch
bon minyó, vejám perqué?

Cate Perqué donas sustos á la

gent, y t'agrada de fer mal.

Miq.- Ahi vaja.. Vols dir perquè alguna vegada he espantat al Toni.. ¡Pobre picot! ¿que 't sab greu, lateriaa?.. Si encare ho faig per curar-lo.. com hi ha mon.. si ho faig per son bè.

To.- (Bretol.. noxè com me continch.)

Miq.- Bè, vaja, ballarèm una valsa, eh?

Cate.- Segons.. no dich que no, pero tampoch dich que si.

Miq.- Salao! ja 'm sembla que

sento 'l clavinet esquerdat del Valenti. Ay Toni que la serp t' escanyo!

(En aqueix moment surten tots repetint las últimas paraulas de'n Miquel. Toni fuig corrents.)

Escena 13ª.

Miquel y Caterina

=

Cate.- ¡Qui n'ets de mal'ànima!

Miq- Deyas que 'n fas d'un home aixis!- no sinó que quant siga al altar, passi una rata, fassi caurer un candelero y bona nit..- fuig com un llampech, y deixa à la nuvia. à la lluna de Valencia..- Ja 't dich que será bonich.

Cate ¿Y no sabs que quant era petit, una serp se li enrrosca à 'l coll, y caigué de dalt d'un pi. que sort que tingué d'uns traginers que li tallaren la serp à trossos?

Miq.- Que m esplicas, si jo hi era!

Cate.- Y lo deixàren abandonat allí; al mitj del bosch, que moris escanyat, l pobre Toni..

Miq.- Noya, tots èram petitots - canallota, sense teni enteniment, y la por 'ns feya corra.

Cate.- Y are que ja ets gran, are que ja tens enteniment, are recordas al Toni aquell fort esglay, y li posas la serp al coll perquè li torni'l mal de nirvis.

Miq.- Y que 't pensas.. si es de jus-

ta, quant ballava l'altre colla, l'he comprada per un ral en una parada de quincalla de sotas las voltas.- Miratela, no t'enganyo.- (Li ensenya la corp.)

Cate- Fuig d'aquí... sí á mi també m'en fá feresa.

Miq- Yo que dich, calla, qu'encare t'hi divertiras, y t'hi faras un tip de riure!- Com que sembla de debó!.

Cate- Y tu 't diverteixes fent patir á la gent? Tu donas espants no de per riure

si no qu'escorneixes lo pe-
vill perquè torni 'l mal!-

Miq- Que vols dir are?

Lute- Com si ab un gavinet pun-
xessis la ferida, perque si-
ga sempre viva la llaga
y no s'acabi de curar may!

Miq- Qui t'enten?

Lute- Y en Toni que 't tregué del
ayguа quant t'ofegavas
al gorch de las granotas?
Es à dir que també ets d'a-
quells que tornan mal per
bé?- Ay Miquel que l'en
veig negre 'l teu cor!

Miq- Catarina! Catarina!
Cate- Com si per mofa t'haguessin posat lo nom d'un àngel!.. ¡¡Miquel!!
Miq- Yo no soch lo que 't pensas, si faig lo que faig es per tu; es per traure en Toni de prop teu - perquè jo no hi puch sufrir ni veure à ningú.. y faig aixó y soch capàs de fer molt mes perque 'm sento un foch que m'abrasa, y que sols tu pots apagar, Caterina!
Cate- Mes aviat 'm tinch de fugir

que 'm avemaria..

Mig.- Noya, no m' exasperis..

Cate.- ¡Ah, minyó qu' avansarás poch per aquest camí!

Mig.- No m'exasperis 't dich.— aquest clavell te la data ell-

Cate.- Y bé, que tenim fins aquí?

Mig.- Y encare l' portas!

Cate.- ¡Perqué no!

Mig.- Llensal.. dónam aquest consol..

Cate.- Llansarlo! jamay... y are.. menos que may!

Mig.- Tu 'm vols perdrer, Caterina!

Cate- Lo que jo voldria es no haverte trovat.

(Miquel li arrenca l'clavell y li tira)

Miq- Ira de Deu! ja ho faré jo, sinó ho fas tú!

Cate- Deixam estar... no m'toquis mal esprit...

Miq- Malt llampt!... Es dir que no hi ha remey?...

Cate- Buscal al infern... (Recull l'clavell)
Bonica flor, d'un àngel! No 't separarás de prop meu!

Miq- (Ab fereza)
Catarina!

Cate.- (Espantada)

Avi!... Tia!...

Pau.- (Dins.)

Noya... que l'ensiam se't musteix.

Miq.- Ya te n'en penedirás!...

Cate.- Ya vindrá dia que'n plorarás.
(Val mes un dit del pobre Toni,
que den Miquels aplegats..
home roig, no't fassi goig..)

(Arreplega la capa y barret d'en Toni y lo entra á dins.)

Miq.- No, mal llampt, jo no tinch de parar... Ah, Toni

nas de tremolar, y tremolarás fins á morir...

=

Escena 14ª

Andreu, Jordi, Quim, Sebas.
tiá y comparseria.

=

And.- Aqui estará bé.

(La taula)

Quim.- Si, aqui no fará nosa.

Jor.- Vaja, Valentí, arriba ja.
tindrem bon buff!

Sebas.- Apa, are vos Climent.

And.- Vaja, trempentos bé y vinga una contradansa.

Gr.- L' ballet, sardana ó contrapàs.

Sebas.- Si fos aquí en Miquel ja demanaría la bulangera.

Quim Que porra! Vingan 'ls balls de la moda.. polkas, valsos, americanas.- que porra! com per avall.

And.- Si, per forsa.. com que ningú ja no'n sab cap dels de la antigalla.

Quim.- Que porra! Ya no ballém sino 'ls de la moda, cada

diumenge á petacada.

Ano.- Res, tot s'innova.. y are tot ho hem de fer com per avall.

Jor.- Que ja vols demanar la Catarina per balladora?

Sebas.- Mira que 't donará carbassa.

Antol.- Cá!... ja 'm penso qu'estará emparaulada.

Quim.- Pots contar qu'en Miquel y en Toni no s' haurán descuidat.

Jor.- Qu'es estrany que no sigan aqui.

Anto- Be prou que vindràn.

Sebas- Noy en Miquel com feya petarlo vi blanch à ca'l Patoy... ha arribat tart, pero t'asseguro que vi ha avansat feina...

Quim- Gran mal... com que pagavam nosaltres.

Sebas- Per ayxò després ballava ab tanta furia, que semblava que tenia que trencar 'ls bastons.

Anto- ¿Vin que s'han contrapuntat las dugas collas à la plassa?

Ise- Si; pero per poca estona y primer han parat los tremendos que 'ls sabets.

Quim Perque à n'en Miquel no se 'l que li passava ... semblava que feya 'l pimple.

Sebas-à q. May diran qu' he vist que comprava à sota las voltas?

And- Que se jo..-

Ise- Que ha comprat?

Sebas- Una serp d' aquestas que totas se cargolan... com que arriba à semblar de debò.

Quim- Alguna se 'n pensa.

Sebas- No se.. se l' ha amagada

dessota 'l mocador...

And.- Alguna 'n porta de cap.

Gor.- Vejám si 'ns fará viure.

Quim.- La veritat... jo sempre 'l temo.

Sebas.- Al pobre Toni, miren que li fa veure la padrina.

Gor.- Si; digali tonto... ja pot fer en Miquel, que 'm sembla que no l' haurá pas la Caterina, á la Plana enrahonavan ab un afany en Toni y la Paula, que prou anava serio.

Quim.- Y donchs, que fás Andréu? Apa, prentli are al menos

que us trobi ballant quant vinga.

And.- Cá, cá.-noy, jo conech la marxa, y jo no destorbo... Mira...-sents, en Climent com rasca... la de cal picoira ja m'espera.

Quim.- Vaja, vaja que hi ha minyonas qu'están en vaga.

(Tots ballan)

Escena 15ª

Los mateixos y el **Noy** (de 15 anys)

=

Noy. Ave Maria.

Lluch. Sens pecat. Que hi ha? (de dins)

Noy. No sou lo mestre d'era?

Lluch. Que vols? (De dins)

Noy. Vinch en recado del pare
que diu que demà té de ba-
tre ab los dos matxos.

Lluch. Que dius? no sé que vols dir.

Noy. Diu 'l pare que ha vingut
en Toni à casa perque diu
que demà li toca 'l torn de
batre.

Lluch. Si, que li toca ja ho sé.

Noy. Pero deya que no volia mes
que un matxo per demà y

no pot ser... perquè 'l pare,
diu que no pot tenir un mat-
xo treballant y l'altre à
l'estable en vaga.

Mach. Are m' has atrapat..

Noy. Diu qu' han de ser tots dos
ò pagarli 'l jornal de tots
dos.

Mach. Es un càs.. vetaquí que no
se com.. (cridant.) Jordi! Jordi!

Jor. Que volen?

Mach. Escolta. No bat mes qu' en
Toni, demà?

Jor. Demà comensa, y demà a-
caba 'l Regató.

Anch.— Es dir, qu' haurem de partir l'era?

Jor.— Oy.. y es clar. per ço he dit al Toni que no comensés mes que ab un matxo.

Anch.— Y donchs are ve aquet noy del Oliveras, que diu que vin drá ab los dos matxos, ó bé que se li pagui 'l jornal de tots dos y també es tot un cás per en Toni .. y com l'era no es massa gran, veyas com ho fém?

Jor.— Voto á listo.. pero 'l Regató no li quedan mès que qua-

tre ó cinch denas y arram-
bantlas mes á un recó
tot se pot arreglar.

Anch. Pensathi bé..

Gr. Que dimoni será... no valdrá
sinó un pich mes de cuida-
do al girar la palla... Vés,
vés, digas al teu pare que
ja pot venir ab los dos mat-
jos.

Anch. Mira que desprès no vull
disputas.

Gr. No n'hi haurá cap. Mare
de Deu, deixeume fer á mi,
no tinguen por; vés, noy.

Nay.- Donchs diré al pare que demá ja pot venir.

Gr.- Si, á las quatre, ja li tindrém parada la batuda.

Lluch.- Si no plou y fem parada.

Gr.- No'n veig cap senyal... y en un cás, sempre hi ha'l porxo.

Nay.- Donchs, adeu siau. (Sen vá).

Lluch.- Vés en nom de Deu... lo meu dolor sent las bromas de molt lluny... mullantho un xiquet mes, pot ser que m passi. (Entra dins)

Gr.- Tornemhi, que no ha estat rés.

(Tots se posan à
ballar al vals.)

=

Escena 16ª

Los mateixos. Toni, Miquel.
y Caterina.

=

To.- Si sem presenta devant l ma-
to, aixó si... en bebent una
mica d'ayguardent me pas-
sa dessegnida sort ne tinch
que si no fos aixis poch
hauria pogut avisarvol

Oliveras, y tampoch hauria
pogut tornar á las ballas..
Es un dimoni.. veyeu qui-
nas se'n pensa.. portar a-
magada una serp...y ba es
un ser tret del infern...
Que es estrañy no la veig.. no
veig á ningú.. ó deuhen ha-
ver ficat á la cuyna.. pot-
ser ella siga á dalt del seu
quarto - (crida.)
Catarina!

(A la finestra)

Cat.- Ola, Toni, ja has sopat?
T.- Si, noya. ¿que no baixas?

Cate.- Desseguida, espérat una mica.

To.- Que fas?

Cate.- Deso la caputxa y à mes-mudo 'l clavell de puesto... Si sapiguesis lo que li ha passat!

To.- Que li ha succehit?

Cate.- Ja te ho contaré aviat.

To.- Y ahont te 'l posas 'l clavell?

Cate.- Del devant passa al costat.

To.- Aixó vol dir que ja 'l tens buscat...

Cate.- Aixis 'l desitg ho canta.

To.- Y quies lo preferit?

Cate- Un que li diuhen l'esporu-
guit.

To- En veritat!

Cate- En veritat.

To- Ay, noya si sapiguessis 'l con-
sol que 'm donas.. 'm sembla
que soch tot un altre... 'm
sento ab forsa pera embestir
una fortalera... ja veurás
com l'esporuguit se torna
un brau.

Cate- Mira que ja tens aquí en
Miquel.

Miq- (En alta veu)

Vaja, Toni, no dirás que

vinch à tràs cantó.

To.- No; com hi ha mon, may com are has vingut à tant bon hora.

Miq.- Ja 't dich que me 'n alegro.

To.- Y jo, mes del que 't pensas.

Miq.- Y no serias home per dar-me una abrassada?

To.- Tot seguit.- de bona gana. (Vejàm si l'ofego.)

Cate.- (Cridant.) Toni, que no t'enganyi.

To.- Fugiu, deixeume estar, qu' es lo tremoló que 'm pega.

And.- Vaja, home, ja n'hi ha prou.-

mira que'l matarás.

Tó.- Aixó es perque tremoli, aixís tremolarém tots dos. Que tal noya, t'ha agradat l'aubada?

Cate.- Si; per lo qu'era merescuda

Una dona. (Cridant.) Sanch! sanch! Verge Santíssima!

Quim.- Renteuli ab vi.

Sebas.- No; ab ayqua clara.

Fr.- Está ben estabornit.

2a dona.- Qui ho ha fet?

Un altre.- L'Esporugit.

And.- Porteulo á casa que's desan-

gra.

(Agafan à Miquel y se lo emportan y se sent un pient que canta lo seguent.)

« L' Dimoni d'en Miquel
« Ha caygut de dalt del cel. »

=

Escena 14ª

Dits. y Lluch, Gregori, Catarina y Paula.

=

Anch.- ¿Es dir que l'has escarmentat?

To.- Si; m sembla que no tindrá ganas de tornarhi.

Gr.- Miren que portava sota la brusa.

To.- Vet aquí lo que m'ha fet saltar enrrera.

Gr.- Oy.. Y en Miquel ns deya a ja venven com l'espanto cridant: corra Toni que'l mort t'empayta.

And.- «Y sentiren escopetadas»

Gre.- Es clá.. la bufeta plena de vent

Cate.– ¡¡Miren si n'es de dolent!!

Much.– Donchs 'l mort l'ha em-
paytat. á n'ell.

To.– Y l'ha atrapat sense cor-
rer.

Gre.– Ja't dich que ni ha estat
de bé...

Pau.– Miratel com treu fabas d'
olla l'esporuguit!

To.– Noi, si á mi, lo que veig
venir, may m'ha fet por..
y aquesta vegada, ja me
la pensava.

Cate.– Are sí que te'n portarás'l
barret y la capa.

To- 'L barret y la capa y la bossa y la bossina, y la Caterina, ne avi Lluch?

Lluch- Que dius are?

To- Que també me'n porto la Caterina, ab lo clavell, diu que ja 'l té buscat... donchs me li poso al costat.

Gre- Minyó... no te'n vols dur pocas cosas.

Lluch- Qu'estás burrangó! avuy no pot ser.

Pau- Qui diu avuy, diu un altre dia... y si 's fan tots los impossibles... ¿Que hi dius

noya?

Cate.- Jo... si l'avi no hi te res que dir...

To.- Bony ha de ser... are ma-teix... sinó per altre cosa per las ballas, que ja hem quedat aixís.

Gre.- Te rahó... encare hi ha llana... Vaja, Paula, fem petar una valsa?

Pau.- Y are? que vols fer riure á la gent?

Gre.- Com si fossem nuvis... anem, anem.

Merch.- Ja podeu ballar, si voleu

una estona.

Gr.- Vaja, Valentí y Lliment, tornemhi.. com que no ha estat rès.

And.- }
Quim.- } Apa, tornemhi. Marieta,
Seba.- } Francisca.

Lluch.- (Adelantantse al públich.)

Sempre hè vist que no hi ha com una Caterina à temps posada, pera despertar la sanch glassada.

. . . .

Mart. Abril 1882.